

Регіональне управління та місцеве самоврядування

УДК 378:35.072

Кравченко Олена Іванівна

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри публічної служби та
управління навчальними й соціальними закладами
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

Kravchenko Olena

*Doctor of pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Public Service and
Management of Educational and Social Institutions
Luhansk Taras Shevchenko National University*

**НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ІЗ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF INTERACTION OF LOCAL
GOVERNMENT BODIES WITH HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS**

***Анотація.** Актуальність дослідження проблеми розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти зумовлено оновленням системи поглядів на можливості наближення влади до громадян. Доведено, що розвиток взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти базується на використанні органами місцевого самоврядування інтелектуального потенціалу університетів на взаємовигідних умовах. Важливим аспектом розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти є готовність місцевої влади співпрацювати з університетами різного профілю. Запропоновано використання позитивного досвіду країни Європи*

та США щодо інтеграції університетів в управління розвитком області, регіону, країни. До показників розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування з університетами віднесено: використання інтелектуального потенціалу університетів в управлінні соціально-економічним розвитком територій; підписання угод органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти про співробітництво на взаємовигідних умовах; підвищення професійного рівня посадових осіб в закладах вищої освіти (підготовка та підвищення кваліфікації). Визначено напрями розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти: упровадження різних форм взаємодії органів місцевого самоврядування та закладами вищої освіти задля використання інтелектуального потенціалу університетів в діяльності органів місцевого самоврядування; визначення показників ефективності діяльності органів місцевого самоврядування у взаємодії із закладами вищої освіти; виконання спільних проєктів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування тощо; підвищення фахової компетентності посадових осіб органів місцевого самоврядування (шляхом здійснення підготовки, підвищення кваліфікації в межах відповідного університету).

Ключові слова: розвиток, взаємодія, органи місцевого самоврядування, заклади вищої освіти, громадськість.

Summary. The relevance of the study of the problem of the development of interaction between local self-government bodies and institutions of higher education is due to the renewal of the system of views on the possibilities of bringing the authorities closer to citizens. The author proved the development of interaction between local self-government bodies and institutions of higher education is based on the use by local self-government bodies of the intellectual potential of universities on mutually beneficial terms. An important aspect of the

development of cooperation between local self-government bodies and institutions of higher education is the willingness of local authorities to cooperate with universities of various profiles. It is proposed to use the positive experience of European countries and the USA regarding the integration of universities in managing the development of the region, region, and country. Indicators of the development of cooperation between local self-government bodies and universities include: use of the intellectual potential of universities in managing the socio-economic development of territories; signing agreements of local self-government bodies with institutions of higher education of cooperation on mutually beneficial terms; raising the professional level of officials in institutions of higher education (training and advanced training). The author identified directions for the development of interaction between local self-government bodies and institutions of higher education: implementation of various forms of interaction between local self-government bodies and institutions of higher education in order to use the intellectual potential of universities in the activities of local self-government bodies; determination of performance indicators of local self-government bodies in interaction with institutions of higher education; realization of joint projects of informational, analytical and research, charitable and social direction, etc; increasing the professional competence of officials of local self-government bodies (through training, advanced training within the relevant university).

Key words: *development, interaction, local self-government bodies, institutions of higher education, public.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність дослідження викликана необхідністю підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування внаслідок встановлення партнерських відносин з університетами, які розташовані на певній території,

використовуючи їхній інтелектуальний потенціал. Розвиток взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти потребує ретельного вивчення, оскільки така взаємодія дозволяє забезпечити співпрацю на взаємовигідних умовах. В умовах євроінтеграційного вектору розвитку країни постає необхідність запозичення провідного зарубіжного досвіду підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування шляхом використання значного потенціалу закладів вищої освіти. У свою чергу розвиток взаємодії закладів вищої освіти з органами місцевого самоврядування забезпечуватиме вплив стейкхолдерів на удосконалення освітніх програм, посилення значущості університету в регіоні як осередка освіти, науки і культури. У зв'язку з цим актуалізується необхідність здійснення дослідження щодо напрямів розвитку органів місцевого самоврядування з університетами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Чимало наукових праць присвячено розв'язанню проблеми взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю. Л. Антонова, М. Бондаренко, Т. Бутирська, С. Лізаковська, Н. Морозова, Ю. Сурмін, А. Михненко, Т. Крушельницька, І. Колосовська, В. Юрах досліджували питання взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. Проблему взаємодії університету з органами публічної влади висвітлено у працях Н. Васиньової, Є. Хрикова.

Незважаючи на наявність проведених досліджень, певні аспекти залишаються маловивченими. Відсутні дослідження, зосереджені на процесах, за допомогою яких органи місцевого самоврядування можуть підвищувати ефективність своєї діяльності за рахунок використання інтелектуального потенціалу університетів, відсутні визначення меж

взаємодії органів місцевого самоврядування з університетами. А отже, напрями розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти залишаються поза увагою сучасних науковців.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення напрямів розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проблему взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти ми розглядаємо в межах взаємодії місцевої влади з громадськістю. На нашу думку, розвиток взаємодії органів місцевого самоврядування із закладом вищої освіти сприяє покращенню умов життя мешканців громади, удосконаленню управлінської системи в органах місцевого самоврядування, підвищенню обізнаності населення громад у різних сферах життєдіяльності.

М. Дяченко, О. Коваленко зазначають, що успішна ефективна взаємодія органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з громадськістю є важливою складовою вирішення актуальних питань місцевої політики та соціально-економічного розвитку регіону [1].

О. Знаткова встановила, що «довіра громадян до влади відображає узгодженість інтересів професійної групи з інтересами суспільства та здатність влади презентувати й реалізувати потреби і цінності загалу, враховуючи при цьому інтереси окремих соціальних груп, громадян. Відносини довіри в Україні зміцнюватимуться, якщо відбуватиметься зміна цінностей і характеру взаємодії бюрократії з громадянами» [2, с. 29], при цьому «вияв упередженості, нехтування інтересами громадян, неуважна та неввічлива поведінка, зволікання у вирішенні питань, свавільні дії бюрократів призводять до підриву легітимності та довіри до виконавчої влади» [2].

Сутність взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти вбачаємо у можливості використання інтелектуального потенціалу університету задля підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування в цілому.

Розвиток взаємодії органів місцевого самоврядування із закладом вищої освіти в умовах децентралізації базується на принципах інноваційної спрямованості, відкритості, паритетності, координації, доповнюваності, диверсифікації.

Питання розвитку взаємодії між органами місцевого самоврядування та закладами вищої освіти знаходиться в площині створення інноваційної системи управління, при якій розробляються спільні цілі та здійснюється їх реалізація. До таких цілей може бути віднесено покращення якості життя мешканців громади, соціально-економічний розвиток територій, розбудова міста тощо. Концепція розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладом вищої освіти визначає особливості вивчення соціальних і культурних потреб мешканців громади, що уможлиблюється здійснити спільно з університетом. У цьому сенсі взаємодія органів місцевого самоврядування з університетами має розглядатися як наближення влади до населення, оскільки молодь (студентство) може долучатися до прийняття важливих управлінських рішень, у свою чергу, до соціально-економічного розвитку територій можуть бути залучені здобувачі вищої освіти, які здійснюватимуть необхідні наукові дослідження у необхідному напрямі під керівництвом провідних професорів університету. Розвиток взаємодії органів місцевого самоврядування з університетами має враховувати позитивний досвід Європи та США у зазначеному напрямі.

Зарубіжні інноваційні університети здійснюють дисциплінарні та міждисциплінарні дослідження у сфері міжнародного та міжінституційного співробітництва, інтегровані у регіональне економічне

та соціальне середовище територій, на яких вони розташовані. Здобувачі вищої освіти та викладачі зарубіжних університетів активно беруть участь в інноваційних процесах розвитку окремих населених пунктів [3].

Завдяки інтегрованості зарубіжних закладів вищої освіти в процеси управління розвитком територій уможлиблюється підготовка активних членів громади, здатних брати участь у складних питаннях розвитку країни. В Україні особливо актуалізується здійснення досліджень в умовах розбудови країни. У закладах вищої освіти, наприклад, можуть здійснюватися дослідження стану діяльності органів місцевого самоврядування та розроблення пропозицій щодо підвищення ефективності їхньої діяльності, а також визначенні ролей і відповідальності сторін у виконавчому процесі.

У ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», який двічі переміщений заклад вищої освіти, активно розробляється система взаємодії закладу вищої освіти з органами місцевого самоврядування; визначаються можливі форми взаємодії університету з органами місцевого самоврядування; здійснюються наукові дослідження у сфері взаємодії університету з територіальними громадами.

Налагодження взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти має ініціюватися від закладів, оскільки університет має підтвердити готовність до співпраці. В органах місцевого самоврядування має бути моральне налаштування й готовність посадових осіб до розвитку і зміцнення взаємодії з університетами.

Здатність взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти може визначатися за такими критеріями:

– наявність стратегічних цілей щодо розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти (у свою чергу, наміри

щодо розвитку взаємодії університету з місцевою владою мають бути зазначені у стратегії розвитку університету, його місії, візії);

- наявність планів роботи, нормативних документів, рішень органів місцевого самоврядування, що відображають розвиток взаємодії з університетами;

- готовність посадових осіб органів місцевого самоврядування до взаємодії із закладами вищої освіти;

- готовність викладацьких та студентських колективів до взаємодії з органами місцевого самоврядування;

- наявність розробленого концептуального та інформаційного підґрунтя взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти;

- наявність умов взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти (створення інфраструктури, персонал, обладнання, програмне забезпечення, інформаційні ресурси) для ефективної та взаємовигідної співпраці органів місцевого самоврядування з університетами різного профілю.

У зв'язку з розвитком взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти постає необхідність оцінювання ефективності такої взаємодії. До таких показників розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування з університетами відносимо: використання інтелектуального потенціалу університетів задля управління соціально-економічним розвитком територій; підписання угод органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти про співробітництво на взаємовигідних умовах; підвищення професійного рівня посадових осіб в закладах вищої освіти (підготовка та підвищення кваліфікації).

Таким чином, можемо виокремити основні напрями розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти:

- упровадження різних форм взаємодії органів місцевого самоврядування та закладами вищої освіти задля використання інтелектуального потенціалу університетів в діяльності органів місцевого самоврядування;
- визначення показників ефективності діяльності органів місцевого самоврядування у взаємодії із закладами вищої освіти;
- виконання спільних проєктів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування тощо;
- підвищення фахової компетентності посадових осіб органів місцевого самоврядування (шляхом здійснення підготовки, підвищення кваліфікації в межах відповідного університету).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Перспективність розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти полягає у забезпеченні наближення влади до громадян, спрямуванні інтелектуального потенціалу університету на розв'язання актуальних проблем області (регіону, країни). Згідно мети дослідження визначено напрями розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування із закладами вищої освіти, до яких віднесено: упровадження різних форм взаємодії органів місцевого самоврядування та закладами вищої освіти задля використання інтелектуального потенціалу університетів в діяльності органів місцевого самоврядування; визначення показників ефективності діяльності органів місцевого самоврядування у взаємодії із закладами вищої освіти; виконання спільних проєктів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування тощо; підвищення фахової компетентності посадових осіб органів місцевого самоврядування (шляхом здійснення підготовки, підвищення кваліфікації в межах відповідного університету).

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробленні інституціоналізації взаємодії органів місцевого самоврядування з університетами.

Література

1. Дяченко М.І., Коваленко О.Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування та органів державної влади з громадськістю регіону. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 3. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/37.pdf (дата звернення 22.12.2022).
2. Знаткова О.М. Аналіз форм залучення громадськості до прийняття управлінських рішень: правовий аспект. *Теорія та практика державного управління*. 2018. Вип. 3(62). С. 1-7.
3. Cendon E. Innovation, Third Mission and Lifelong Learning: Challenges for the Future. RUIAP Conference. 3 November 2022. URL: https://www.ruiap.it/wp-content/uploads/2022/12/ConvegnoNapoli2022_RUIAP_UNINA_ECendon-keynote.pdf (дата звернення 22.12.2022).

References

1. Diachenko M.I., Kovalenko O.H. Vzaiemodiia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia ta orhaniv derzhavnoi vlady z hromadskistiu rehionu [Interaction of local self-government bodies and state authorities with the public of the region]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2018. № 3. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/37.pdf (accessed 22.12.2022). [in Ukrainian].
2. Znatkova O.M. Analiz form zaluchennia hromadskosti do pryiniattia upravlinskykh rishen: pravovyi aspekt [Analysis of forms of public involvement in management decision-making: legal aspect]. *Teoriia ta*

praktyka derzhavnoho upravlinnia. 2018. Vyp. 3(62). S. 1-7. [in Ukrainian].

3. Cendon E. Innovation, Third Mission and Lifelong Learning: Challenges for the Future. RUIAP Conference. 3 November 2022. URL: https://www.ruiap.it/wp-content/uploads/2022/12/ConvegnoNapoli2022_RUIAP_UNINA_ECendon-keynote.pdf (accessed 22.12.2022). [in English].